

Les ciutats com a refugis per a la biodiversitat i laboratoris per a la resiliència climàtica

Alicia Pérez-Porro, responsable d'interacció política i relacions institucionals del CREAM (Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals)

Ricardo Martínez, investigador sènior en ciutats globals del CIDOB

La biodiversitat urbana ha deixat de ser una qüestió secundària; ara és un pilar per a la construcció de ciutats resilents. A mesura que els efectes del canvi climàtic s'agreuïn, les ciutats esdevenen refugis per a la biodiversitat i alhora laboratoris per a la innovació en mitigació i adaptació al canvi climàtic. Els delegats de la COP30 que arriben a Belém, la porta d'entrada a la selva amazònica, haurien de tenir en compte que és urgent harmonitzar les agendes mundials sobre clima i natura.

853

NOVEMBRE
2025

Les xerrades sobre el clima recuperen importància, atès que el Brasil és la seu de la COP30 del 10 al 21 de novembre de 2025. Malgrat els efectes cada vegada més intensos de l'escalfament global, la cimera d'enguany té lloc en un context de tensions geopolítiques i reaccions negatives a les polítiques climàtiques que fan minvar la capacitat del sistema multilateral per dur a terme accions col·lectives valentes i urgents. Aquesta situació es dona tot i els esforços esmerçats per l'amfitrió de la conferència de les Nacions Unides per revitalitzar la cooperació internacional i augmentar l'ambició. Un aspecte clau de l'estratègia del Brasil per mobilitzar l'atenció abans de la celebració de la COP30 ha estat la decisió amb un alt component simbòlic d'allotjar la conferència de les Nacions Unides a Belém, considerada geogràficament i històricament la porta d'entrada a l'Amazònia, la selva plujosa més gran del món. La ciutat donarà la benvinguda als delegats de la COP30 en una regió que posa en relleu la urgència de vincular l'acció pel clima amb la conservació del medi ambient.

En un món cada cop més urbanitzat, les ciutats tenen un paper clau en la confluència de la contribució de la natura a la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic.¹ Com a centres de productivitat econòmica amb grans concentracions de població, infraestructures i recursos, les ciutats tenen un interès considerable a adaptar-se als efectes del canvi climàtic i mitigar-los. Tanmateix, alhora les ciutats esdevenen refugis per a una biodiversitat que es veu cada cop més amenaçada fora dels límits urbans. Per això, és

1. El CIDOB (Barcelona Centre for International Affairs) i el CREAM (Centre de Recerca Ecològica i Aplicacions Forestals) **van unir esforços** l'abril de 2025 per abordar la contribució específica de la biodiversitat urbana a l'agenda climàtica mundial.

fonamental que canviem la nostra concepció sobre les ciutats, integrant-hi les **sinergies** que sorgeixen en la confluència de l'acció pel clima i la protecció de la biodiversitat.

Per començar, la natura segueix essent la tecnologia més efectiva per fer front a la crisi climàtica. Els ecosistemes urbans contribueixen a la mitigació capturant diòxid de carboni i reduint l'efecte d'illa de calor urbana. Alhora, augmenten l'adaptació millorant la qualitat de l'aire, gestionant els cursos d'aigua i protegint la salut. Es calcula que cada euro **invertit** en restauració de la natura pot generar un retorn d'entre vuit i trenta-vuit euros, gràcies als beneficis més generals relacionats amb la seguretat alimentària, la salut i el benestar de les persones, i la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic.

Els ecosistemes urbans representen una nova ètica urbana, que reconeix els humans com a part de la natura i no com a quelcom que n'és aliè.

Tanmateix, la capacitat per a la restauració de la natura a les ciutats topa amb les grans barreres que obstaculitzen l'adaptació urbana al canvi climàtic. La més important és que el finançament resulta del tot insuficient: menys del 5 % del **finançament mundial per al clima** es destina a adaptació. Malgrat aquesta deficiència, les ciutats segueixen innovant: formen coalicions, impliquen les comunitats i aprofiten el coneixement local per actuar allà on el govern nacional fa curt. La clau per fomentar la capacitat innovadora de les ciutats en l'acció pel clima i la restauració de la natura és un ambient propici que vagi acompanyat de la coordinació efectiva entre els diferents nivells de govern.

N'és un exemple l'experiència de Barcelona, que veu la ciutat com una xarxa complexa de sistemes interconnectats on la biodiversitat té un paper de servei vital. El **Pla Clima** de Barcelona, aprovat el 2024, preveu la plantació de més de 7.000 arbres, 22 noves hectàrees de zones verdes i més de 200 zones d'ombra a cada districte, així com mesures per restaurar els ecosistemes costaners i de ribera i per prevenir els incendis forestals al parc natural de Collserola, un dels punts amb més biodiversitat de la ciutat.

No obstant això, sorgeixen tensions i confrontacions en l'ecologització urbana, per exemple, al voltant de l'escassetat d'aigua, els conflictes sobre els usos del sòl i la percepció dels ciutadans respecte dels espais «silvestres». En aquest sentit, la comunicació pública, l'educació ambiental i la governança participativa són fonamentals per garantir que la renaturalització esdevingui un projecte cívic compartit i no sigui un projecte elitista o estètic. La **regla 3-30-300** –3 arbres visibles des de cada casa, un 30 % de cobertura arbòria i una zona verda cada 300 metres– és una referència pràctica per fer les ciutats més verdes i alhora més justes.

A mesura que el món avança cap a la COP30, la ubicació estratègica de Belém hauria de servir de recordatori oportú: la biodiversitat és resiliència climàtica. Els ecosistemes urbans poden amortir els fenòmens extrems, emmagatzemar carboni, millorar la salut i reforçar la cohesió social. Però

més enllà d'aquest valor funcional, representen una nova ètica urbana, que reconeix els humans com a part de la natura i no com a quelcom que n'és aliè. En èpoques d'emergència mediambiental i incertesa política, invertir en natura a les ciutats és invertir en pau amb la natura. És una aposta per la coexistència i per un futur en què les ciutats no només allotgin la majoria de la humanitat, sinó que també protegeixin l'entramat de vida de la qual depèn la humanitat.